

zcela volné úvaze úřadu omezené jen tím, není-li potrestání ve veřejném zájmu. Že pojem »veřejný zájem« je hodně široký, není třeba snad upozorňovati. Důvodová zpráva praví, že toto ustanovení sleduje týž účel, jako v soudním trestním řízení podmíněné odsouzení. To je sice pravda, ale formálně je tu velký rozdíl. Při podmíněném odsouzení je trest vysloven, avšak s určitou podmínkou, při principu oportunitu vůbec k řízení nedojde, t. j. trestní čin zůstane nestihán a netrestán. Nutno ovšem přiznati, že správní trestní řízení nezná instiuci státních zástupců, protože zde soudce i státní zástupce jsou jedna a táž osoba, a že tu tedy chybí činitel, který by převzal jeho funkci a který by rozhodoval o tom, má-li se trestní řízení zavést či ne. Je však otázka, je-li ve správním trestním řízení funkce státního zástupce tak důležitá, že je nutno obětovati ji v moderním správním řízení trestním jedině možný princip legality. Snad by bylo možno nalézt jiný způsob řešení, na př. tak, že by princip legality zůstal v zásadě zachován, že by však v konkrétním případě mohl *přednosta okresního* (státního policejního) *úřadu* dáti příkaz k zastavení řízení a tento příkaz ve spisu odůvodniti.

Konečně chci upozorniti, že v osnově není zmínky o tom, kdo smí správní trestní řízení prováděti. V § 95, odst. 2. je pouze uvedeno, že písemné rozhodnutí má nésti podpis úředního orgánu k tomu oprávněného (t. j. podle jednacního řádu pro zemské a okresní úřady). Podpis může býti nahrazen ověřením kanceláře, že vyhotovení souhlasí s vyřízením. Domnívám se, že je nutno přesně určití způsoblost správního trestního soudce, protože jinak by mohl pravoplatně řízení prováděti i kancelářský úředník. Alespoň *vydání trestního nálezu* by mělo býti vyhrazeno bezpodmínečně úředníku s potřebnou kvalifikací.

Jinak však navržená osnova je dobrým legislativním dílem a jest si jen přáti, aby se *co nejdříve stala součástí právního řádu*. I tak budeme v tomto směru hodně pozadu na př. za Rakouskem, které provedlo reformu správního trestního práva a řízení již r. 1925.

Na margo unifikačnej osnovy zákona obchodného.

Dr. Ctibor Floreán.

Vedecká komisia k príprave a prejednaniu nového obchodného zákona za výtečného vedenia vynikajúceho znalca obchodného práva — seniora československých komercialistov univ. prof. dra Hermanna-Otavského a členstva odborníkov komercialistiky univ. prof. dra Weniga, dra Kizlinka, dra Dominika, dra Peterku, ako i hlavného odborového radcu dra Smiteka,

prednostu obchodne-legislatívneho oddelenia ministerstva spravodlnosti a odbor. radcu dra Heyrovského v dohode so Slovenskou komisiou pre obor súkromného práva v Bratislave a na čele s univ. prof. dr. Fajnorom, prvým prezidentom Najv. súdu, pripravila osnovu unifikovaného obchodného zákona, ktorá bola v týchto dňoch predložená verejnosti. I keby neboly známe mena redaktorov osnovy, je na prvý pohľad zrejmé, že ide o dielo dokonalé a najbedlivejšiou pečlivosťou zostavené. Zvlášť cenným robia osnovu svojrázne reformy jednotlivých ustanovení, prevedené svojsky a tak, aby slúžily tým, pre ktorých predovšetkým platia, t. j. pre obchodníkov. Pri tomto svojskom riešení neopomenuly sa ani osvedčené predpisy cudzieho zákonodárstva, ako na príklad práva nemeckého, švajciarskeho a francúzskeho, čím odpútalo sa konečne naše obchodné právo od tradičnej sféry ADHG a zák. čl. XXXVII z r. 1875.

Osnova sa skladá z dvoch kníh. Prvá kniha pojednáva o *obchodníkoch*, a rozpadáva sa na 8 hlav, druhá o *obchodných spoločnostiach*, v ktorých pojednáva o verejnej, komanditnej a tichej spoločnosti. Ako jedinu vadu osnovy nutno vytknúť jej kusosť a neúplnosť. Výtka v tomto smere adresovaná vládnemu návrhu občianskeho zákoníka, ohľadne nepojatia rodinného práva do jeho kodifikovanej materie platí i pre osnovu našu. Ustanovenia o kúpo-predaji, o spol. s r. o., o družstvách a zvlášť o účastinnej spoločnosti nesmia z budúceho unifikovaného obchodného zákona chýbať. I keď účastinné právo je otázkou, ako ju sama dôvodová zpráva k osnove nazýva (strana 151) otázkou veľmi ťažkou, chúlостivou a závažnou, hlboko do hospodárskeho života zasahujúcou, preca len nemožno jej reformu odďalovať a tým unifikáciu tejto nadmieru dôležitej časti obchodného zákona v dohľadnej dobe znemožňovať. Terajšie predpisy účastinno-právne i keď sú pružné a v dôsledku toho schopné prispôbovať sa zmeneným hospodárskym pomerom preca len dávno nevyhovujú a svojou zastaralosťou dávajú možnosť ich využitia pre vzťahy celkom iné, než pre aké byly zákonodárcom pôvodne dané. K reforme účastinného práva nutno prikočiť tým viac, že vzhľadom na nezbytnosť a akútnosť tohoto problému, prevedená bola táto už i vo Švajcarsku zákonom zo dňa 18. XII. 1936 ako aj v Nemecku akciovým zákonom zo dňa 30. I. 1937.

Všeobecný zákoník obchodný zo dňa 17. XII. 1862 č. 1. ř. z. z 1863 a slovenský obchodný zák. čl. XXXVII z r. 1875 vybudovaný je na systéme, spočívajúcom na dvoch základných pojmoch: *obchodu* a *kupca*. Definíciu obchodu však žiadny z oboch platných zákonov nepodáva. Prehlasuje iba niektoré právne jednania za obchody bez ohľadu na pojatie obchodu v smysle hospodárskom, poľažne v smysle v každodennom živote chápanom. Táto konštrukcia, spočívajúca na ustanovení čl. 271 a 272 vš. zák. obch. poľažne §§ 258 a 259 slov. obch. zák., ktorými byly práve oné obchody triedené na *obchody absolutne a relativne* a tieto

zas na *základné a pomocné* čiže akcesorné, bola až preprliš umelá, než by sa mohla shodovať s výkladom obecným a hospodárskym na jednej strane a výkladom práva živnostenského, vychodiaceho z pôjmu obchodnej živnosti, na strane druhej.

Oproti definícii obchodu nachádzame v našich platných poriadkoch *expressis verbis* vypovedaný pojem kupca. Zákonné predpisy dávajú jak formálne hladisko pre kupeckú povahu, tak i obsahovú náplň kupeckej činnosti. Čl. 4. vš. zák. obch., poťažne § 3 slov. obch. zák. považuje za kupca toho, kto vo vlastnom mene živnostensky prevádza úkony prehlásené zákonom za obchody. Oba pojmy obchodu a kupca, jak z výkladu výsnaznačeného je zrejmé, vzájomne sa doplňujú a prestupujú.

Osnova unifikovaného zákona obchodného upúšťa od naznačeného systému obchodného práva, vybudovaného na konstrukcii »práva obchodov a kupcov« a zavádza ako právo zvláštne (*ius speciale*) a *contr.* všeobecnému právu súkromnému *sústavu subjektívnu*, t. j. sústavu noriem platných pre právne pomery, dotýkajúce sa obchodníkov,¹⁾ ktorí sú v smysle § 1 provodzovatelja *obchodných živností*. Tým, že bod 1.—12. § 2 osnovy dáva taxatívny výpočet obchodných živností tvoriacich esenciále kupeckej kvality sa pojem kupca, ktorý sa však vzhľadom na vžitú terminologiu slovenskú nazýva v osnove *obchodník*, značne rozšíril, čo bolo umožnené jedine pokročilou komercializáciou občianskeho práva, jak to osnova kodifikovaného-unifikovaného zákona občianskeho naznačuje. Tento predpis § 2 osnovy, ktorý je čiastočne prevzatý z ustanovenia § 1 HGB, by sám o sebe nevystačoval v pochybných sporných vzťahoch najrôznejších druhov živnostenského oprávnenia, na čo už miestne poukázala dôvodová zpráva k Apáthyho osnove obch. zák.²⁾ Preto veľmi zdarilé sú predpisy §§ 4 a 5 osnovy, ktoré rozširujú výpočet obchodných živností všeobecným predpisom stanovujúcim, že obchodnou živnosťou je od zápisu i každé živnostenské podnikanie, jestliže povaha a objem tejto vyžaduje provodzovanie zariadené po obchodnícky. Namietky, že by i takýto predpis všeobecný, bez jednotlivých vypočítaných prípa-

¹⁾ Oproti *sústave objektívnej*, vzťahujúcej sa na všetky druhy obch. úkonov bezohľadu sú podstupované.

²⁾ Srov. *Apáthyho* osnovy obch. zákona uhorského, str. 22: a ja-vaslat szerkesztőinek azonban ez úton távolról sem sikerült a kereskedő fogalmának kielégítő definícióját megállapítani, mert az által, hogy a kereskedelmi ipar minden képzeltető ágát fel nem sorolhatták, s kétes esetekben a kellő határvonat megállapításánál részben a tudományra, részben pedig a törvenyszéki gyakorlatra bíztaák, — nemcsak szabatos meg — határozásra nem jutottak, hanem a legfontosabb kérdések egyikét a casuistica örökké ingadozó és veszelYES hullámzásainak adták áldozatul.

K tomu vide tiež: *Zápisnice* komisie pre pojednanie Apáthyho osnovy uhorského obch. zák., str. 6 a nasl.

dov obchodných živností v § 2 osnovy vystačoval, nie je dobre mysliteľný,³⁾ keďže neprekonateľné ťažkosti by boli spojené zvlášť v dobe stanovenia generálneho všeobecného predpisu ohľadne vyčerpávajúcej charakteristiky obchodnej živnosti. Okolnosť, či má byť vzaté za kritérium tejto živnosti kapitálové riziko, alebo či len veľkoživnosť má byť pokladaná za živnosť obchodnú, sú všetko otázky, ktoré by v dnešnej dobe neboly dobre a trvale riešiteľné.⁴⁾ Všeobecným predpisom § 4 osnovy bol veľmi dobre doplnený § 2 osnovy, čím výščitované obavy Apáthyho byly odstránené a systém subjektívny, na ktorom je vybudovaná celá osnova, sledovaný do dôsledkov. Dospelo sa tým k skutočnému rozšíreniu pôjmu obchodníka a v dôsledku čoho k rydziemu *právu obchodníka* (Kaufmannsrecht). Tým, že osnova uvádza vedľa výpočtu obchodných živností všeobecný predpis v § 4, nazdávame sa, že otázka, či výpočet obchodných živností v § 2 je taxatívny a či demonstratívny, nedosahuje vôbec dôležitosti.⁵⁾ Ustanovením v § 9 osnovy zavádza sa ešte jeden druh obchodníkov, a to obchodné spoločnosti, ktoré bez ohľadu či prevádzajú obchodnú živnosť či nie, sú vždycky obchodníkmi. Z osnovy nevysvitá, či predmetom podnikania, na pr. úč. spol. musí byť vždy obchodná živnosť, ako doteraz v smysle čl. 5. vs. zák. obch. (obchod), alebo či bez ohľadu na predmet podnikania bude účastinná spoločnosť pokladaná vždy za obchodníka, ako doteraz v smysle platného práva slovenského. Týmto predpisom, ktorým dáva osnova rozlišovať *obchodníkov pre obsah podnikania* (Kaufmann-Kraft, Betrieb eines Handelsgewerbes) a *obchodníkov pre formu podnikania* (Formkaufmann) je predpis § 1 osnovy do určitej miery zoslabený.⁶⁾ Družstvá podľa tohoto § (scil. § 9 osnovy) nebudú na budúce vždy obchodníkmi, jak dosiaľ v smysle § 61 slov. obch. zákona.

(Zakľúčenie.)

³⁾ Srov. Staub—Pinner—Bondi HGB sv. I. str. 57: »Hier war nur zu helfen durch Aufstellung einer allgemeinen Bestimmung. Ein Sprung ins Dunkle! (KB str. 5) der aber geglückt ist.«?

⁴⁾ Vide Wieland, Handelsrecht sv. I. str. 154 a násl.: »Eine Wirtschaftsperiode wie diese heutige, die durch die Konzentrationsbestreben des Kapitals charakterisiert ist, wird zu anderen Ergebnissen führen, als die zum Teil durch künstliche Mittel verstärkte Tendenz nach Trennung der Gewerbe, wie sie dem Mittelalter eigen ist. Ebenso weist die Art des Risikos und die Zahl der einem Unternehmen drohenden Gefahren die denkbar grösste Manigfaltigkeit auf«.

⁵⁾ Vide Staub—Pinner—Bondi, loc. cit. str. 28: »Abs. 2 beschäftigt sich mit diesem letzterem Begriffe, aber ohne ihn erschöpfend zu behandeln«.

⁶⁾ Srov. Düringer—Hachenburg, HGB sv. I. str. 147 a násl.